

VERLANGEN EN AVONTUUR

Verlangen en Avontuur

HENK VAN ROOIJ
BEELDEND KUNSTENAAR

Hier komt de inhoudspagina

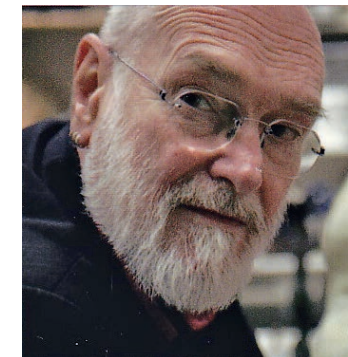
In 2008 werden al de eerste stappen gezet, om een monografie van de beeldend kunstenaar Henk van Rooij te realiseren. Aloys van den Berk (kunsthistoricus) en ik (echtgenote van Henk en zelf ook beeldend kunstenaar) werkten toen een aantal maanden samen aan het verzamelen en uitzoeken van allerlei biografische gegevens, daarbij af en toe geholpen door Henk. Maar aan deze voorbereidingen kwam een voorlopig einde door zijn langzaam voortschrijdende ziekte.

In november 2014 is Henk overleden. Een aantal collega-vrienden van hem besloten samen met mij dat de monografie er moest komen. Henk was een bijzonder en eigenzinnig kunstenaar met een spannend en veelzijdig oeuvre, dat in een roerig en steeds veranderend kunstklimaat tot stand kwam.

De monografie zal enerzijds een beeld geven van Henk van Rooij als kunstenaar en zijn artistieke uitgangspunten en ontwikkeling. Anderzijds zal hij als kunstenaar en als mens in de context van zijn tijd geplaatst worden.

Om dat te bereiken zal zijn werk in min of meer chronologische volgorde in het boek opgenomen worden, aangevuld met teksten van de kunsthistorici Ans van Berkum en Piet Augustijn, citaten uit recensies door de jaren heen, uitspraken van Henk, een aantal interviews met vrienden-collega's en een beknopt overzicht van de positieve resultaten van de "protestperiode" en de rol, die Henk daarin gespeeld heeft.

Kitty Doornik, Renkum, januari 2017.

Dat Henk van Rooij beeldend kunstenaar zou worden lag zeker niet voor de hand:

hij werd in 1938 in een Eindhovens arbeidersgezin geboren en de eerste jaren van zijn schoolplicht bracht hij door op een katholieke jongensschool.

Omdat moeder Van Rooij het niet eens was met de letterlijk hardhandige opvoedmethodes van deze school, liet ze haar jongens overplaatsen naar de Nutschool. Zij kreeg daarvoor een reprimande van de pastoor, maar Henk is haar altijd dankbaar geweest voor deze interventie. Er ging een hele nieuwe wereld voor hem open, omdat de kinderen aangemoedigd werden in plaats van gekleineerd. Daar is ook de kiem gelegd voor zijn latere keuze voor het kunstenaarschap.

Daarmee werd het nog niet vanzelfsprekend dat Henk een kunstopleiding zou gaan volgen. Hij moest een ‘echt’ vak leren en werd naar de Ambachtsschool gestuurd om huisschilder te worden. In navolging van zijn grootvader, die huisschilder was en in zijn beperkte vrije tijd schilderde uit liefdebberij.

Henk heeft nooit het beroep van huisschilder uitgeoefend. Na zijn schooltijd werkte hij bij verschillende bedrijven, waaronder een drukkerij. Tijdens laatstgenoemde baan volgde hij in de avonden een opleiding aan de Grafische School in Eindhoven.

In 1960 trouwde hij met Adri Loevendie en zij kregen twee kinderen: dochter Wilmy en zoon Jacco.

Naast zijn baan werkte Henk in opeenvolgende ateliers gestaag aan zijn oeuvre, waarbij zijn vriendschap met collega kunstenaar Willem Adams hem stimuleerde en tot steun was.

In 1964 kregen zij allebei de Aanmoedigingsprijs van de Gemeente Eindhoven uitgereikt.

Daarna volgden de eerste tentoonstellingen en opdrachten.

Tenslotte deed Henk in 1979, op advies van de toenmalige Wet- houder van Cultuur een aanvraag om tot de B.K.R. toegelaten te worden. Deze aanvraag werd gehonoreerd. Van 1979 tot 1987 kon hij gebruik maken van de B.K.R., waardoor hij zich volledig kon toele- gen op de ontwikkeling van zijn kunstenaarschap.

In deze tijd had hij eerst een atelier aan huis en 1980 kreeg hij een werkplek in het ateliercomplex in de Lucas Gasselstraat te Eindhoven.

Begin tachtiger jaren was het een roerige tijd: Henk was betrokken bij kraak- en andere protestacties, zowel in zijn eigen omgeving, als in Amsterdam en Den Haag. Aanleiding voor deze acties was het gebrek aan presentatie- en atelierruimtes en maar ook de geplande afschaffing van de B.K.R.

De acties leidden tot enkele positieve resultaten, waar elders in het boek verder op ingegaan wordt.

Eind jaren 70 maakte Henk kennis met galeriehoudster en beeldend kunstenaar Kitty Doomernik, waarmee hij in 1983 ging samenwo- nen en -werken en met wie hij in 1985 in het huwelijk trad. Dit was het begin van een vruchtbare samenwerking, waarbij zij elkaar over en weer aanvulden en stimuleerden.

Zij maakten in 1986 en 1989 enkele maanden gebruik van het atelier van de Kröller Müller Stichting in Murs (Haute Vaucluse, Frankrijk) en Henk ontving in 1986 en 1987 een werkbeurs, c.q. Stipendium van het Ministerie van WVC.

Al deze ontwikkelingen vormden een voortdurende stimulans voor zijn kunstenaarschap, hetgeen zijn weerslag had op zowel zijn inhoudelijke visie en zijn productiviteit, als op zijn frequentere deelname aan tentoonstellingen.

Veel steun ontving Henk in deze periode van Drs. Jaap Bremer, eerst als conservator bij het Van Abbe Museum, later als adjunct-directeur van het Kröller Müller Museum.

Beide musea vormden belangrijke ijkpunten gedurende zijn hele loopbaan als kunstenaar. Het werk van Henk kreeg ook veel waardering van collega-kunstenaars. Desondanks bleef een doorbraak naar succes in de museumwereld uit.

Ook Salco Tromp Meesters, directeur van de gemeentelijke tentoonstellingsruimte De Krabbedans en de directie en medewerkers van de Eindhovense Kunststichting waren hem goed gezind en ook van hen was er veel medewerking.

Nadat de BKR was afgebouwd startte Henk met lesgeven op enkele creativiteitscentra in Veldhoven en Best. Hij werd daar geïntroduceerd door bevriende collega Mariëlle van den Bergh. Na een paar seizoenen ging hij er toe over om les te geven in zijn eigen atelier. Zelf was hij enkele jaren daarvoor begonnen om te werken met plastische materialen. Hij werkte met klei en er werd een keramiekoven aangeschaft. Ondertussen experimenteerde hij met gips, volgde een workshop brongieten bij Nico de Wit, een workshop glasgieten bij Tetterode in Amsterdam en tenslotte een workshop glasfusion bij Detlev Tanz. De workshop vond plaats bij Robbelien VOF in Swalmen. Uiteindelijk ging zijn voorkeur uit naar het materiaal klei, omdat hij daarmee het dichtst bij zijn bedoelingen als kunstenaar kon komen.

Door het geven van lessen in het atelier en het feit, dat er in een ruimte zowel “vuil” als “schoon” werk gedaan moest worden werd de behoefte aan grotere en gescheiden werkruimtes nijpend. Het bleek onmogelijk om in Eindhoven en omgeving betaalbare atelier-ruimtes te vinden.

Toen de mogelijkheid zich voordeed om naar Renkum te verhuizen, werd deze met beide handen aangegrepen en na een verbouwing van enkele maanden werden in januari 1998 de nieuwe ateliers en leslokalen in Renkum betrokken en begon een nieuwe, vruchtbare fase.

Op deze locatie volgden 15 jaar van hard werken. Henk ontwikkelde een eigenzinnige keramische vormtaal, gebruikmakend van een kleurrijk glazuurpalet en gekenmerkt door een zekere ironie en sensualiteit.

Er volgden tentoonstellingen in Duitsland en Frankrijk en in Nederland verplaatsten zijn presentaties zich veelal naar beeldentuinen en andere buitenplaatsen.

Tijdens zijn hele loopbaan als beeldhouwer heeft Henk regelmatig teruggegrepen op zijn schilderkunstige vaardigheden. Soms bij installaties met combinaties van keramische beelden en schilderijen, soms in de vorm houtdrukken. Bij de toepassing van de glazuren was deze achtergrond ook duidelijk te herkennen.

En toen zijn gezondheidssituatie het werken met klei bemoeilijkte en zelfs onmogelijk maakte bleek het schilderen opnieuw een middel om als kunstenaar bezig te blijven.

Henk van Rooij was er niet bewust op uit om opgenomen te worden in de museumwereld. Hij voelde dat het zijn behoefte om onafhankelijk vorm te geven aan zijn verbeeldingswereld in de weg kon staan. De erkenning, die hij desondanks vanuit de museumwereld en daarbuiten heeft ontvangen, werd door hem ingezet om zijn beeldende ideeën te realiseren.

En daarin is hij absoluut geslaagd.

Op de volgende pagina's volgt een overzicht van Henk's werkzame periodes. Deze pagina's maken geen deel uit van het te realiseren boek. De informatie en beelden worden dan in een aantal hoofdstukken verwerkt.

Schilderijen en tekeningen:

Henk werkt vanuit geabstraheerde landschappelijke schilderijen naar geabstraheerde, stedelijke landschappen, die tenslotte transformeren in geometrisch abstracte werken.

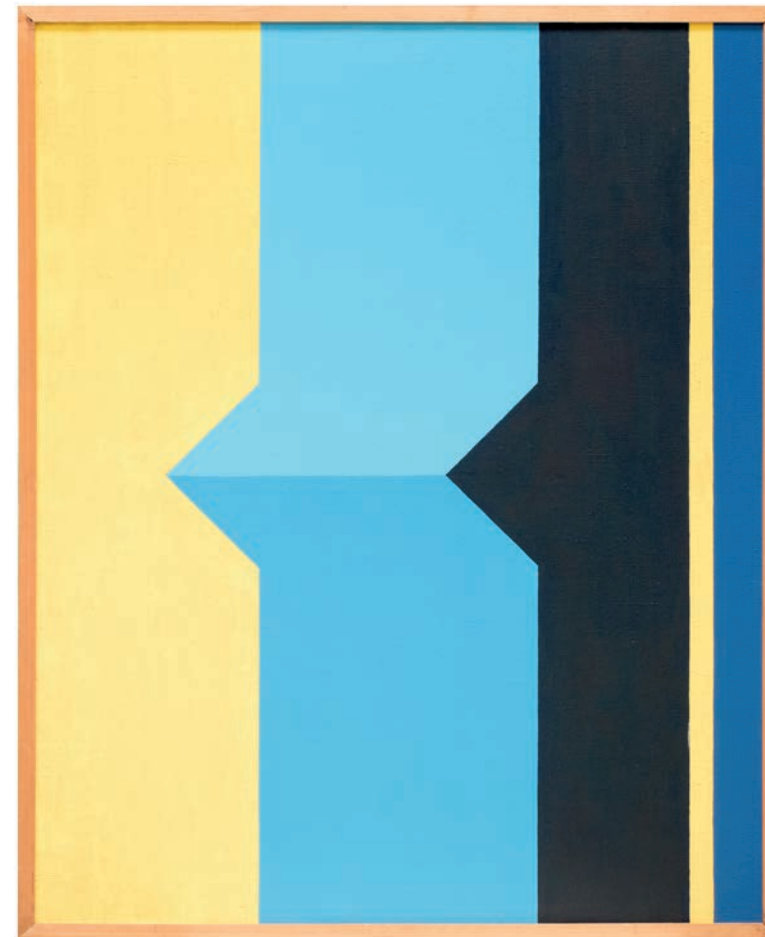
Het landschap blijft als uitgangspunt centraal staan.

Landschap IV - 1964

Daarnaast ontstaan werken op papier: met houtskool, gewassen oliepastel, gouache, inkt en potlood.

Daarin verschijnen steeds vaker figuratieve elementen, zoals het stillevens, honden en vrouwen. Ook experimenteert Henk in combinatie daarmee met vooraf in het papier aangebracht reliëf.

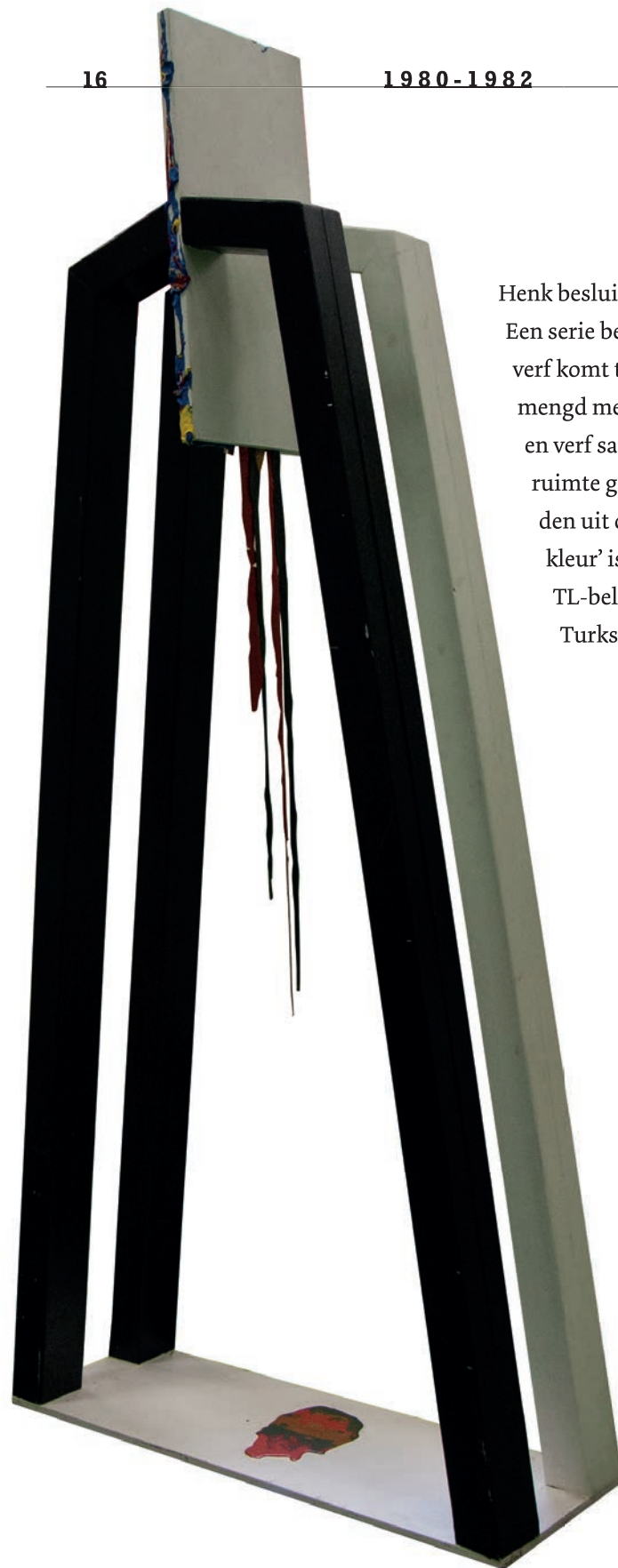
Verticaal II - 1971

In deze periode zet Henk de eerste stappen, om het schilderij los te maken van de muur. Er ontstaat een serie werken op hout, waarvan de onderdelen doorgezaagd worden en omgekeerd weer aan elkaar gezet worden door dikke lagen verf tussen de naden aan te brengen en eruit te persen. Henk noemt dit 'schilden'.

Reliëfschilderij III - 1979

Schilden III - 1980

Henk besluit de schilderijen in de ruimte te plaatsen. Een serie beelden, geconstrueerd met hout, linnen en verf komt tot stand. Hij experimenteert met latex, vermengd met acrylverf, waarmee hij bereikt dat drager en verf samenvallen en zowel aan de muur als in de ruimte geplaatst kunnen worden. Bij sommige beelden uit deze serie gebruikt Henk TL-licht. 'Gebogen kleur' is een installatie met kleurbogen van latex, TL-belichting en begeleiding van een Turkse fluit.

Deze pagina:

Kleurpersing - 1981

Rechterpagina:

Gebogen kleur - 1982

In aansluiting op de beelden van hout met linnen en verf en de werken met latex begint Henk aan het "Project in beelden". Twaalf grote in de ruimte staande schilderijen op hout in primaire kleuren, luchtschilderingen, licht en latex.

Hierop werkt Henk door met een aantal beelden met de titel 'Dutch Sky' en komt als vanzelfsprekend uit op een serie 'zwarte' schilderijen, reliëfs en vloerbeelden. Hij schildert de primaire kleuren over elkaar en vormt zo de 'zwarte' omgeving voor de scheur reliëfs.

Tijdens zijn verblijf in Murs (Kröller Muller Stichting) in 1986 en 1989 komen twee min of meer op zich zelf staande series tot stand: in 1986 zijn dat kartonnen beelden, die later platgewalst worden en verwerkt in reliëfs; in 1989 zijn dat kleine schilderijen, geïnspireerd door de omgeving van rotsen, kloven en rotsholten.

Deze pagina:

*Gemeerd aan de poort der
verbeelding - 1988*

Rechterpagina:

Drakendoder - 1988

Er volgen grote beelden van met verf samengeperste balken, die daarna in vorm geschaafd worden en gecombineerd met beschilderde onderdelen, zoals b.v. de 'Drakendoder' en 'Gemeerd aan de poort der verbeelding'. Ook maakt hij kleine beelden met nieuwe materialen, zoals koper, ijzer, gasbeton blokken en perspex en z.g. 'Hangbeelden': in grote, open sokkels opgehangen werken van samengestelde materialen; kleinere beelden, die door de wijze van beschilderen en het gebruik van spiegels, een eenheid vormen met de sokkels, waarop ze geplaatst worden; kleine landschapsschilderijen met een uitgezaagd trekpaard ervoor; Enkele series portretschilderijen - karikaturen - per serie gemonteerd op een lattenconstructie, zodat ze ongeveer 50 cm van de muur af komen te staan met als titel 'Sunset Boulevard'.

Deze periode wordt afgesloten met het werk 'Onbespeelbare lichtharp', een met goudverf beschilderde houten constructie, waarin opgehangen perspex staafjes door TL licht worden beschenen.

Begin jaren negentig grijpt Henk andere beeldende middelen aan, welke meer plastische mogelijkheden bieden.

Hij werkt met gaas en gips en op deze manier komen verschillende grote werken tot stand, zoals 'Their masters voice', acht honden met in het midden een monumentaal portret.

Na het volgen van een workshop bronsgieten ontstaat er een serie abstracte werken van brons en gietijzer. En daaraan volgend komt er een aantal kleine figuratieve beelden tot stand van vooral honden. Voor de presentatie daarvan giet Henk gipsen muursokkels.

Their master's voice - 1998

Na de aanschaf van een keramiekoven ziet de eerste serie paardenhoofden het licht. Deze serie 'Mystery Tour' genaamd, blijft ongeglazuurd evenals de serie 'Les Demoiselles', een serie kleine vrouwenbeelden. Wel gebruikt Henk verschillende kleuren klei, maar zij schildersziel verloochent zich niet en al snel worden zijn werken uitbundig geglazuurd.

De daarop volgende jaren komen seriegewijs grote en middelgrote installaties tot stand, zoals 'Le jardin de plaisir', 'PK4' 'Bring it to me' en 'Theatre Equus'.

PK4 - 2002/2003

Henk blijft werken met klei, zolang zijn conditie het toelaat. Zijn laatste keramische werk 'Een schitterend ongeluk' krijgt deze ironische titel met verwijzing naar de gelijknamige serie van Wim Kayzer uit 1993 en zijn eigen situatie.

Een schitterend ongeluk - 2010

